N°. 171.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

MAANDAG 12 DECEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH: NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . .
Voor de overige steden des Rijks . . . . . .

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling, bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De discussiën over de Begrooting.

KRITIEK DER ORGANIEKE WETTEN.

De Heer VAN LIJNDEN, in het kritiseren onvermoeid, gaat nu aldus voort:

»En nu *de Gemeentewet*, dat bed van Procustus, waarin groot »en klein wordt neêrgelegd, om zich in dezelfde ruimte te »schikken. Heeft de ondervinding daaromtrent nog niet aangetoond »de noodzakelijkheid van wijziging van schadelijke, ja onuit»voerlijke bepalingen? Ik meen van ja. Eenige voorbeelden wil »ik aanvoeren.«

»De gedwongen regeling der plaatselijke belastingen. De tegen»woordige Minister van Buitenlandsche Zaken zelve daarontrent »bij de beraadslaging te regt »Het stelsel der Wet is even ver»keerd en irrationeel als ongrondwettig.« »Wat heeft die re»geling in vele plaatsen reeds ten gevolge gehad? Verwarring »en onregt, die zij op vasten voet moest regelen en die zal »toenemen naar mate de vijf jaren ten einde spoeden binnen »welke alles geregeld moet zijn. *Ik beroep mij hier op den voor»laatsten Burgemeester van Amsterdam, op wiens bondgenootschap »ik in deze zaak eenigzins reken.* De Regering toch der hoofdstad »heeft destijds herhaaldelijk verklaard, dat zij, door de voorge»stelde regels gebonden, zich de voor hare uitgaven benoodigde »gelden niet zou weten te verschaffen. En behoef ik nog te wijzen »op het ijzeren keurslijf, waarin de besturen gewrongen zijn? »Behoef ik te herinneren de dwaze bepaling van art. 143, »volgens welke ieder ingezeten namens de gemeente een eisch in »regten doen kan; eene bepaling, evenzeer in strijd »met gezonde regtsbegrippen als met de waardigheid der Rege»ring? Zal het nadeel en de verwarring, door de gemeentewet »gesticht, nog meer zich moeten vertoonen, om de noodza»kelijkheid van wijziging te betoogen?«

Eenige voorbeelden? Wij hebben er *twee*. De Heer DONKER heeft dat getal nog vermeerderd:

»Ook zijn er onder die gemeentewet botsingen onstaan van »verschillenden aard, die ik niet alle wil ophalen. Ik zal er éene »noemen, *éene*, naar mijn inzien, *van de sterkste*.«

»Zij is deze: bijaldien er een burgemeester wordt benoemd, »die eenig raadslid in den verboden graad van bloedverwantschap »[illegible] bestaat, dan is de vraag: zal die burgemeester »[illegible] aan hetwelk hij bestaat, als ik mij zoo eens »[illegible] mag uitlaten, de vlag niet »verkiest te strijken [illegible] burgemeester dan toch kunnen »zitting nemen en [illegible] is door de wettige kiezers »en voor een bepaald [illegible] uit de vergadering van den »raad drijven? Ik geloof het niet, dat die nieuw benoemde bur»gemeester dat regt hebben zou; ik beschouw veeleer van geoordeeld »dat de Minister van Binnenlandsche Zaken wel zou handelen, »alvorens zoodanige voordragt aan den Koning te doen, te onder»zoeken, of ook bloedverwantschap of zwagerschap aan de be»noeming van dien Burgem. in den weg staat. En wat zal er nu »gebeuren, indien eens de oudste wethouder, fungerend burge»meester, zich met den raad in de bres stelt voor het medelid? »Welk regt zal dan gelden? Zal dit dan zijn het regt van den »minst bescheidene — laat ik het noemen zoo als het heet, »het regt van den brutaalste, misschien het regt van den sterkste!«

Laat ons nu eerst hooren wat de voorlaatste Burgemeester van Amsterdam, de tegenwoordige Minister [illegible] wiens lof de afgevaardigde uit Edam zich niet wagen durfde, op die bezwaren heeft geantwoord:

»Reeds dadelijk moet ik opmerken, dat de Regering »veranderingen, *wanneer ze noodig mogten zijn*, heeft »toegezegd. — *De Regering is van oordeel, dat het oogen»blik nog niet gekomen is, om de organieke wetten, wat »beginselen betreft, te wijzigen, of ze aan eene geheele »herziening te onderwerpen; maar zij is bereid de ver»beteringen, welke de ondervinding als noodig* LEERT *»kennen, in die wetten aan te brengen.*«

Men zou meenen, dat de HH. VAN LIJNDEN en DONKER hierop zouden hebben geantwoord. Integendeel zij zwegen, nu de *nietigheid* hunner bezwaren werd ten toon gesteld. Inderdaad, ook wij staan verbaasd over zulk eene kritiek.

De regels van het plaatselijk belastingstelsel zijn bij honderde gemeenten toegepast, en wel met de meeste vrucht. De bestaande belastingstelsels in de aanzienlijkste gemeenten, ook in de hoofdstad, zijn van dien aard, dat zij, ook bij gemis der gemeentewet, eene hervorming vereischen, opdat er een heilzaam evenwigt zij tusschen de inkomsten en uitgaven der gemeente. Waar de gestelde regels hoofdzakelijk toepassing vinden, laat art. 255 der wet wijziging toe.

[illegible] het oordeel doen falen!

Overigens, de Min. van Binnenl. Zaken deed wel te zwijgen over de regels van het belastingstelsel, nadat hem, *als Burgemeester van Amsterdam*, uit het rapport der raadscommissie van 5 April 1853 gebleken was:

»dat met voldoening de blik mogt worden gerigt op »de belangrijke verligtingen, die naar den *geest en »letter der gemeentewet*, allen op ontlasting, hetzij van »handel en nijverheid, hetzij van de mindere klassen, »doelen, zoodat slechts, om het bestaande plaatselijk »belastingstelsel te Amsterdam in overeenstemming te »brengen met de regels der gemeentewet, op *twee* »punten uitzondering wordt verlangd, als:

»1°. op het eerste lid van art. 254, wat betreft de »ontvangst der marktgelden;

»2°. op het tweede lid van art. 250, om het tegen»woordig bedrag van 233⅓ opcenten op de *tarwe* te »mogen behouden.«

Zoo is het met de aanmerking op art. 143 der gemeentewet. De laatste zinsnede van dat artikel geeft de bevoegdheid aan elk ingezeten, om namens de gemeente een eisch in regten te doen en hieruit kan nimmer voor de gemeente eenig nadeel voortvloeijen, omdat zulks geschiedt *ten zijnen koste en na verkregen magtiging.* Het sterkste voorbeeld van den Heer DONKER, en betrof de toepassing van art. 21, eerste zinsnede, der Gemeentewet.

Maar, mijnheer DONKER! hoe is het met uwe antirevolutionaire begrippen te rijmen, dat het beginsel der Volkssouvereiniteit wordt gehuldigd?

De benoeming van den burgemeester is, volgens art. 139 der Grondwet, *een regt van de Kroon?*

Nu wilt ge dat regt beperken door den last, *om de keuze der raadsleden te eerbiedigen?*

Nu wilt ge, dat de uitoefening van het Koninklijk regt *wijke* voor de keuze *van het volk?*

De man, die door *den Koning* het meest geschikt wordt geacht, moet bukken voor den afgevaardigde *van het volk?*

En als de Koning dat regt handhaaft, dan noemt gij dat regt *onbescheiden*, *brutaal*, *het regt van den sterkste?*

Dit voorbeeld behoorde tot »*het sterkste*« van die men zou kunnen aanhalen. — Men kan hierdoor tot de waarde der *overige* besluiten.

De laatste criticus van de organieke wetten was de Heer DE KEMPENAER, als een complement van het reeds zoolang gegeven tafereel der fabel van den »leeuw en den ezel.«

»Ik heb alleen ten doel een in mijn oog groot gebrek van een »dier wetten aan te wijzen en ter overweging bij de Regering »[illegible]. Dat gebrek vind ik in de *provinciale wet*, en wel met be»trekking tot een der gewigtigste punten van die wet. Ik bedoel »het collegie van Gedeputeerde Staten. Ik herinner mij, dat bij »de beraadslagingen over de herziening der Grondwet, ter gele»genheid dat over het bestuur der provincien en der gemeenten »werd gesproken, uit deze vergadering de stem opging: »Zorgt »»toch dat de zelfstandigheid en de vrije ontwikkeling van de »»provincien en van de gemeenten niet worde benadeeld.»« Het »waren deze beide vereischten, die vooral in het oog werden »gehouden, *die als de heiligdommen der Natie werden gewaardeerd*, »voor welke men ijverde, die men niet wilde hebben gekrenkt. »Daarom is het, dat men bij de herziening der Grondwet gezorgd »heeft, dat er geene andere bepalingen wierden vastgesteld den »die de zelfstandigheid en de vrije ontwikkeling van provincien »en van gemeenten ongeschonden lieten.

»Sla ik nu art. 136 onzer tegenwoordige Grondwet op, dan »lees ik daar: »»De Staten benoemen uit hun midden een colle»»gie van Gedeputeerde Staten, waaraan, volgens de regels door »»de wet te stellen, de dagelijksche leiding en uitvoering van »»zaken worden opgedragen, en zulks, hetzij de Staten verga»»derd zijn of niet.»« Mij dunkt, wij hebben daar een collegie, »bezittende zelfstandigheid, een collegie, waaraan een gewigtige »taak wordt opgedragen, welke taak alleen door de met zelf »den omschreven en ik zie de dus hier voorgesteld zelfstandig, »vrij werkende, uitvoerende de wetten, en ontwikkeling kunnende »geven aan de benoodigdheden hun door die wetten voorgeschreven »tig de Grondwet, opgedragen. Maar die zelfstandigheid, die »vrije werking, die is aan banden gelegd door de provinciale »wet. Dat karakter, hetwelk de Grondwet wil, is door die wet »gekrenkt, en ik vind dat collegie thans uit niets anders te »stands dan uit Ambtenaren van de heeren Staten, verantwoor»delijk in alles aan de heeren Staten. Dat is geheel mijn, immer »het collegie, niet dat de Grondwet heeft gewild.«

Bij voorbeeld?.... Er zijn geene voorbeelden aangewezen! Holle klanken zijn wij van den Heer DE KEMPENAER gewoon. Geen spreker heeft hem op dat terrein gevolgd en ondersteund; geen spreker, die hem, in zinledigheid, ooit evenaart; en de Minister.... hij heeft zijn ambtsvoorganger *onbeantwoord gelaten.*

En wat nu de aanmerking zelve betreft, wij kunnen ons niet voorstellen hoe nadat, bij artt. 129 tot 135 der Grondwet de magt der Provinciale Staten is omschreven, uit art. 136 een collegie van Gedeputeerde Staten kan worden gevormd, dat,

belast met de *dagelijksche leiding en uitvoering*,
volgens regels door de Wet te stellen,
en *uit het midden* der Staten benoemd,
zelfstandig, vrijwerkend,
geene lasthebbers, van-
en onverantwoordelijk aan de Staten zou kunnen zijn.

Men heeft in deze kritiek een sprekend bewijs, hoezeer men heeft getracht het manifest der tegenwoordige Regering van 26 April te exploiteren; — maar hoeveel is moeten afstuiten op het eenvoudig maar zinrijke woord van den Heer THORBECKE:

»Mij zal niets meer welkom zijn, dan *mijn werk*, »zoo veel is het als zoodanig mag beschouwen, te *doen* »*verbeteren.*«

Toen de Heer VAN HALL gister een antwoord gaf aan den Heer STORM, die meende nog een enkel woord over de »tegenoverstelde rigting« te moeten zeggen, vernamen wij uit den mond van den Minister van Buitenlandsche Zaken, onder anderen, de verklaring:

»dat hij niet wilde, dat een Minister dreigde zijne »portefeuille neder te leggen, om daardoor den Koning »te dwingen.«

Meent de Heer VAN HALL alzoo, dat een Minister steeds teekenen moet, wat hem wordt *voorgelegd?* Dat hij niet zeggen mag, niet zeggen moet: »Sire, dat *kan* ik niet mede-onderteekenen; blijft U. M. er echter »op staan, U. M. heeft de vrijheid een Minister te »benoemen, die zich wél daarvoor wil verantwoordelijk »stellen.«

Zou, naar de meening van den Heer VAN HALL zoodanige handelwijze zijn, die van een Minister, »den Koning dwingende«; of van een constitutioneel en eerlijk Minister, die tot niets wil medewerken wat tegen zijne overtuiging strijdt; en schoon geene *ministeriëel wet* bestaat, toch al de pligten beseft, welke *verantwoordelijkheid* hem oplegegen!

Wij meenen, dat de Heer VAN HALL zelf, vroeger, de Natie onder den indruk heeft gebragt, dat hij, als Minister, gehandeld heeft, gelijk de afgetreden Ministers.

Immers, toen de Heer VAN HALL in 1848 het noodig achtte, zich het voorkomen van een »liberaal man« te geven, heeft hij toen niet verklaard, dat hij in 1847 had aangedrongen op eene ruimere herziening der Grondwet dan de Koning wilde, en dat hij den Koning de keuze had gelaten tusschen die ruimere herziening en zijne portefeuille, *waarna* zijne *aftreding* plaats had?

Gaarne vernamen wij van de *Amst. Courant* bijv. of de heer VAN HALL, in 1848, de waarheid heeft gezegd; dan wel of hij toen zich slechts den schijn gaf van een »constitutionneel Minister« geweest te zijn; of hij, in 1853, ook omtrent dit punt geheel van zienswijze is veranderd;

en of ook de tegenwoordige Min. van Buitenl. Zaken, welligt een stelsel verkondigt, dat hij zelf geenszins kan zijn na te leven; maar dat alleen voor de leus wordt geproclameerd, om de anti-constitutionele eischen en wenschen eener thans voor hem onmisbare partij te bevredigen?

Is het laatste het geval, — en wij meenen, dat het niet ondenkbaar is — dan vragen wij: welken naam [illegible], wanneer men van zich staande te houden, stelsels verkondigt, die men *a priori* weet, zonder [illegible] king van elk constitutioneel begrip, niet te kunnen [illegible] en waardoor, evenwel, voor het kortzigtig begrip der massa, een onverdiende vlek geworpen wordt op het loyale karakter van afgetreden Nederlandsche Staatslieden?

In het verslag der gehoudene pleidooijen in de zaak van de stad Leijden tegen den Staat over het Haarlemmermeer, behandeld bij de Eerste Kamer der Arrond. Regtbank te Amsterdam, troffen wij de volgende zinsnede aan in het pleidooi van den Advocaat Mr. A. BRUGMANS:

„Toen drooggemaakt was, vroeg Leijden registratie van eigen „jagt van hetzelfde, dat de Regering wilde verpachten. Dit stond „de Regering toe, maar met de bijvoeging *behoudens een ie-„ders regt*. Leijden deed echter meer; die stad zette de palen en „de Regering deed niets om dit te beletten. Eindelijk besloot de „stad het deel van het meer dat haar toekwam te verkoopen. Dit „mogt echter niet geschieden zonder toestemming van Gedep. „Staten en den Koning. *De Oud-Minister* THORBECKE *gaf reeds „bij voorraad te kennen, dat hij de zaak niet aan den Koning „zou voorleggen; ten slotte moest de stad Leijden dus wel dag-„vaarden en als eischeres optreden. Zij is eindelijk dáár gekomen, „waar geen Minister haar de voordragt kan ontzeggen.“*

(*Leijdsche Courant* van 2 Dec.)

Wij laten het oordeel over de zaak zelve geheel ter zijde; maar wij vestigen alleen de aandacht op de zinsnede, die op den Oud-Minister THORBECKE betrekking heeft.

„*Hij* zou de zaak niet aan den Koning voorleggen.“

Kon hij dan, *als Min. van Binnenl. Zaken*, aan den Koning een besluit ter teekening voorleggen, waarbij magtiging werd verleend *tot verkoop van goederen*, die de Staat als zijn eigendom moest beschouwen?

„*Bij voorraad* gaf de Oud-Minister zulks reeds te kennen.“

Ligt daarin niet het bewijs, dat van de zijde der stad Leijden reeds eenigen twijfel bestond aan de regtmatigheid van haar verzoek, daar *bij voorraad* 's Ministers meening schijnt te zijn gevraagd?

„De stad is eindelijk dáár gekomen, waar geen Minister haar de voordragt kan ontzeggen.“

Gewis, diezelfde Minister heeft gezorgd, dat „bij „geschil tusschen de gemeente en den Staat noch de „goedkeuring van den Koning, noch die van Ged. „Staten wordt vereischt,“ tot het voeren van regtgedingen door de gemeente.

(Art. 194 der gemeentewet.)

Ziet, men kan zich *welligt in Amsterdam alléén* populair maken door zulke dubbelzinnige en hatelijke uitvallen; die edel denkt en gevoelt, zal zulke machinatiën verfoeijen, welke met het steken der wespen zijn te vergelijken.

Nederlanderachtigheden.

A—Z schrijft weder brieven aan *de Nederlander*. Reeds dadelijk meenen wij de nederlanderigheid niet onopgemerkt te mogen laten, die daarin bestaat, om zich te doen voorkomen, als „staande op de *openbare* tribune der Tweede Kamer,“ terwijl men *in* die Kamer is gezeten; en om „zijn buurman“, die van al de diplomatieke vormen kennis scheen te hebben (NB. een doorkneede *diplomaat* op de *openbare* tribune!) eene taal te doen spreken, welke men *in de Kamer* van den „buurman“ van A—Z, die inderdaad zijn buurman is, nog nooit heeft gehoord.

A—Z beweert dan in zijn brief, dat wanneer de „*vrienden* van het gevallen bewind“ (de heeren VAN ECK, STORM en SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE!) hadden kunnen voorzien de uitkomst, waartoe hun wensch, om inlichtingen volgens het vraagstuk der voorafgaande mededeeling, gebragt heeft, „hun ijver niet dezelfde zou geweest zijn.“

Wij, daarentegen, gelooven, dat die „vrienden van het gevallen bewind“ zich gelukkig zullen achten; omdat, uit de WEDERZIJDSCH gegeven inlichtingen, is gebleken:

dat het Ministerie, om zijn oorsprong te vergoelijken, de Natie onder den indruk heeft gebragt, dat stellige bewijzen de schuld der afgetreden Ministers staafden; terwijl de geheele waarheid daarop neêrkomt, dat het beweren van *een vreemdeling* (ter keering van wiens staatkunde door hem vertegenwoordigd, men als roeping heeft verklaard bij de optreding) thans, in dit bijzonder geval, stelt boven de *stellige* verklaringen van *vier Nederlandsche Ministers*; en dat men, ten einde daartoe te kunnen geraken, eene acte van beschuldiging heeft opgemaakt, die uit de spitsvondigste combinatiën, den opsteller zelven wegens hare ongegrondheid vernederende, is zamengesteld.

Dat blijkt uit de *wederzijdsch* gegeven inlichtingen.

Dat A—Z echter tot eene andere uitkomst geraakt, is niet te verwonderen. Het is een der beginselen der heilige anti-revolutie, om de „wederlegging“ als *niet geschied* te beschouwen; of om die met den slag van „niet-ontvankelijk“ te verklaren.

Overigens gedoogt de billijkheid geene wederlegging. A—Z heeft, blijkens de noot van de *Redactie* den brief geschreven, „*zonder den indruk van het oogenblik*“; en daarom zal het welligt [illegible] te schrijven, dat op een brief een verkeerd adres is geschreven.

Immers de brief van A—Z behoort, met uitzondering van de aangewezen Nederlanderachtigheid, eigenlijk in den *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* te huis.

Men leest in *de Nederlander* van gisteren:

De heer VAN HOËVELL vreest, dat door *christelijk* onderwijs, overeenkomstig den eisch en de behoefte der gezindheden, *nationaal* onderwijs zal te niet gaan.

Door eene Nederlanderachtige behendigheid is voor het woord „*kerkelijk*“ het woord „*christelijk*“ in de plaats geschoven.

De heer VAN HOËVELL heeft *nationaal* onderwijs niet tegenover christelijk, maar tegenover *kerkelijk* onderwijs gesteld.

Kent *de Nederlander* het onderscheid niet tusschen beide uitdrukkingen?

Waarom heeft hij ze dan verward?

Bij de beantwoording dezer vraag houde men in 't oog, dat onze Natie zeer veel hecht aan eene beschuldiging van „godsdienstloos“ en „onchristelijk“ en dergelijke meer.

Buitenland.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* geeft een berigt omtrent de kolonisatie van Zwitsersche huisgezinnen in Algerië, waaruit blijkt, dat zij met kracht, en met vertrouwen op eenen goeden uitslag, doorgezet wordt door de particuliere maatschappij in Zwitserland, die ze met de ondersteuning der Fransche regering ondernomen heeft.

TURKIJE.

De meening van hen, die geloofden, dat het Oostersche geschil, ook na de met veel ophef aangekondigde nieuwe wending, nog niet met der daad geschikt was, begint meer veld te winnen. Immers terwijl de *Times*, bij herhaling, van eene nadere en afdoende overeenkomst tusschen de vier mogendheden ter bevrediging gesproken had, komt dat blad eensklaps weder te voorschijn met een berigt uit Weenen, van Dingsdag ll., waardoor die gunstiger tijdingen veel van hare waarde zouden verliezen. „Met zekerheid kan men mededeelen (luidt hetzelve), dat het gerucht wegens het sluiten van eene *alliantie* tusschen de vier mogendheden onjuist is; wel is eene *collective nota* opgemaakt, maar geene onderlinge verzekering gegeven, om op het aannemen daarvan aan te dringen.

Aan den anderen kant echter, heeft een Belgisch blad de volgende telegraphische depêche uit Weenen, van Donderdag ll.: „Een betoog in de *Oesterr. correspondenz*, volgens hetwelk de vier mogendheden elkander met der daad over al de punten verstaan hebben, tot het doen van nieuwe voorstellen, met oogmerk om het Turksch-Russisch geschil uit den weg te ruimen, heeft den gunstigsten indruk gemaakt.“

Voorts wordt er bij gemeld, dat er tijdingen zijn uit Konstantinopel van den 28, „die vredelievend luiden.“ Dit slaat waarschijnlijk op een onderhoud, dat vijf uren moet geduurd hebben, tusschen den Engelschen gezant en den Divan, welke laatste, volgens den *Times*, van geene onderhandelingen noch wapenstilstand (van drie maanden b.v.) meer wilde hooren, en daartoe thans waarschijnlijk zal bewilligd hebben.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

ZITTING VAN ZATURDAG, 10 DECEMBER.

De heer DE BRUIN, het bewijs van beëdiging overgelegd hebbende, wordt toegelaten.

Achtereenvolgens worden genoegzaam zonder beraadslaging en met *algemeene stemmen* aangenomen de volgende ontwerpen van wet, als:

1°. Tot vereffening van het te kort over het dienstjaar 1848, door de voordeelige sloten van andere dienstjaren en onderwerpen;

2°. Tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1852 (Bijdrage ten behoeve van het speciaal fonds voor de kosten van droogmaking van het Haarlemmermeer.)

3°. Tot vaststelling van de begrooting der uitgaven voor des Algemeene Landsdrukkerij over 1854;

4°. Tot vaststelling der afzonderlijke begrooting van de uitgaven wegens den Arbeid der Gevangenen;

5°. Tot verklaring van het algemeen nut van den aanleg van een straatweg in Friesland.

Maandag e. k. zal worden beraadslaagd over de ontwerpen van wet:

1°. Tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1853. (Uitbetaling en vergoeding van renten aan de Ned. Rijnspoorweg-maatschappij.)

2°. Tot regeling van het muntwezen voor N. Indië; en

3°. Tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het pensioen-fonds voor burgerlijke ambtenaren voor 1854.

De zitting is daarna gescheiden.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN ZATURDAG, 10 DECEMBER.

In deze zitting wordt besloten, om den heer VAN HEIDEN REINESTEIN, in het district Assen herkozen tot lid der Kamer, na het afleggen der door de Grondwet gevorderde eeden, toe te laten.

Aan de orde is de discussie over hoofdstuk XI der Staatsbegrooting (*Koloniën*).

De heer TEN CATE dringt aan op de spoedige emancipatie der slaven in onze Overzeesche bezittingen, en vooral in W. Indië. In het vorige verslag [illegible] Min. omtrent dit vraagstuk, waaruit bleek, dat de Min. zich ernstig bezig hield met het onderwerp, [illegible] eerst benoemen van eene commissie, die het vraagstuk zal hebben te onderzoeken, zag Spr. eene zonderlinge tegenstrijdigheid en gaf hem geene gerustheid omtrent het spoedig tot stand komen der zaak. Bovendien vreesde hij, dat het werk der commissie zou het lot deelen van den arbeid van zoovele andere staats commissiën; namelijk dat werk zal begraven worden onder het stof des archieven van het depart. In treffende bewoordingen schetst de Spr. nu het lot der slaven en hoe onchristelijk het was, dat de slavernij nog, in het midden der 19de eeuw, gedoogd werd op Nederl. bodem; den bodem, die een christelijken wilde genoemd zijn. Eindelijk meent hij, dat eene voorzigtige, maar spoedige emancipatie zeer wel mogelijk is.

De heer ELOUT neemt de vrijheid twee vragen te doen aan den Minister van Koloniën. De eerste vraag was, of de taak der benoemde commissie zich niet bepaalde tot het beramen der middelen, het best geschikt, om tot de emancipatie te komen? Spr. treedt hier in een betoog, dat de vraag zelve geen verschil kan opleveren; maar dat alleen verschil van meening omtrent de te kiezen middelen kon bestaan.

De tweede [illegible] op de overtuiging, dat *niemand* niet wenschen zou, dat [illegible] stelsel verbeterd worde, dat Java's lot zelf behartigd, [illegible] belangen der inwoners bevorderd worde, was deze: of de Regering niet ten ijverigste werkzaam is, om de nadeelen te weeren van het bestaande cultuurstelsel, om de particuliere ondernemingen te bevorderen, om de zedelijke welvaart en de godsdienstige rigting der Indische bevolking tot eenen hoogeren graad op te voeren.

De heer HUGENHOLTZ zal stemmen *tegen* het hoofdstuk. Zijne bezwaren zijn bekend. Hij is tegen het verleenen van verlofstractementen tegelijk met het tractement van hier te lande werkzame ambtenaren; en hij mist op dat hoofdstuk den post van de subsidie uit de O. I. kas verleend aan de W.-Indiën.

De MINISTER VAN KOLONIEN beantwoordt de hem gedane vragen op de volgende wijs. Wat de slaven-quaestie betreft, zij is sedert geruimen tijd het onderwerp geweest van de aandacht der Regering. De instelling der speciale *commissie* had dan ook het doel, om te onderzoeken, wat er omtrent dat punt zou moeten gedaan worden. Tevens vreesde de Minister niet, dat de arbeid der commissie tot niets zou leiden; integendeel, zou de teedere quaestie worden beslist, zoo spoedig een behoorlijk onderzoek dit mogelijk zou maken. Het is overigens onmogelijk, om precies te kunnen zeggen wat de *taak* zijn der commissie. Zooveel [illegible] hij zeggen, dat het hem althans te doen is, om [illegible] standop te heffen. De vraag is alleen, *hoe* [illegible] speerd worden; en die vraag is zeer moeijelijk, want twee groote stelsels staan daarbij tegen elkander over: namelijk het *in eens emanciperen*, of het bepalen, *dat er geene slaven meer geboren zullen worden*. Hier was vooral oven een eigendomsregt te beslissen, dat vele moeijelijkheden tot regeling oplevert.

Wat betreft de vraag, omtrent het weeren van nadeelen en misbruiken in het cultuurstelsel, verklaart de Min., dat hij, zoowel als het bestuur in de koloniën steeds voortgaat, om al hetgene te doen, wat die nadeelen en misbruiken zouden kunnen doen verminderen. Ten aanzien van die ondernemingen van particulieren aard, meent de Min., dat daartoe minder geneigdheid voor bestaat; waar daarvan blijk werd gegeven, zou door den Min. worden ondersteund. Met betrekking tot de zedelijke ontwikkeling en de evangelisatie der Indische bevolking, meende de Min. te moeten opmerken, dat de Regering die evangelisatie niet tegenwerkt, haar toelaat, maar dat zij, uit een welbegrepen staatsbelang, zich in deze zaak niet mengen noch daartoe drijven kan.

De heer TEN CATE meent minder goed begrepen te zijn door den Minister, want hij heeft alleen gevraagd: of hij gehoor moest geven aan de bedenking, dat de meerderheid der commissie gezind is *tegen* de emancipatie? Hij had daarbij gevoegd, te gelooven, dat de commissie hare taak met *eere* zou vervullen.

De heer VAN HOËVELL verklaart, dat alhoewel de Min. van Koloniën behoort tot een der drie Ministers, die behoord hebben tot het vorig Kabinet, hij daarop niet zal terugkomen, na hetgeen gister daaromtrent was voorgevallen. Hij zou slechts twee vragen doen. De eerste heeft betrekking op de afschaffing van de belasting op de [illegible]

Vroeger had een der leden van de Kamer (de heer STOLTE) die afschaffing genoemd onder de *droevige* verschijnselen, en men had er ook op gewezen in het voorloopig verslag over het bekende voorstel der negen leden. Spr. ontwikkelt nu al wat geschied was ten aanzien van die bazarbelasting, en toont aan dat de tegenwoordige Gouv. Generaal bij het afschaffen dier belasting, die 3 millioen opbragt, een *aequivalent* had daargesteld; zoodat de Spr. niet begrijpen kan, hoe men èn door genoemd lid èn door het voorloopig verslag, hiervoren vermeld, heeft zien constateren, dat hier een *gemis van belasting* was ontstaan. Spr. verzoekt daarom den Min. eene opgave van het bedrag, waarop geraamd was de inkomsten der belasting, ingesteld door den Gouvern. Generaal in plaats van de afgeschafte bazarregten.

De tweede vraag betrof *de heerendiensten*. Gelijk de bazarregten waren deze diensten de plaag van Indiës bevolking, en Spr. moest den Hr. ROCHUSSEN lof toezwaaijen wegens zijn eersten maatregel, om de heerendiensten zooveel mogelijk te verminderen. Die maatregel was bekroond geworden door den schoonsten uitslag; want deze logenstrafte het beweren van hen, die volhouden dat de Javaan, om te werken, *moest gedwongen* worden. Spr. bewijst deze stelling door voor te lezen zinsneden uit officiële verslagen der Regering over den Staat onzer koloniën. Het stelsel der heerendiensten was alzoo gebleken te zijn overbodig; en daarom vroeg hij den Minister, of er wordt voortgegaan met eene trapsgewijze vermindering van heerendiensten, en welke maatregelen in dat opzigt laten zijn genomen?

Overigens zal Spr. stemmen *tegen* het hoofdstuk. Hij zal van politieke beweegredenen niet spreken. Maar, herdenkende de ruim 4 jaren, gedurende welke de Minister de portefeuille bezat, zag Spreker, dat die Minister in al dien tijd aan geen enkel voorschrift der Grondwet had voldaan. Alléén was aangeboden het reglement op de regering van N. Indië; maar het is niet tot stand gekomen; de beginselen daarin nedergelegd, waren echter zoo zeer in strijd met die des Spr., dat hij zijne stem niet kon geven aan de begrooting des Ministers. Als voorbeeld, o. a. van de onvolkomenheid des Min., haalt Spr. hier aan dat wij thans bijna het jaar 1854 intreden, terwijl men ons de koloniën nog slechts uit verslag bezat over 1849, ofschoon de Grondwet gebiedt een *jaarlijks*, uitvoerig verslag. De overige redenen van afkeuring zijn gelijk aan die van den heer HUGENHOLTZ.

De Heer ROCHUSSEN erkent, dat de vorige Spr. geacht mag worden een bevoegd beoordeelaar te zijn over Indische Zaken; maar hij gelooft, dat het standpunt van dien Spr. is van partijdigen aard. De geschiedenis der afschaffing van de bazar-regten (die overigens niet was een maatregel van den Gouverneur Generaal, maar van het Opperbestuur in Nederland) werd door den Spr. ontwikkeld, ten betooge wat hij als Gouverneur Generaal, ten gunste van die zaak had gedaan. De meening des Spr. omtrent de afschaffing was, dat zij meer nadeel, dan voordeel heeft berokkend, terwijl overigens uit de rede des vorigen Spr. blijkt, dat in Indie dus geene belasting verminderd, maar slechts verplaatst was. Zonder dat hij de opbrengst kende van de verhoogde belastingen als aequivalent, geloofde hij toch, dat zij blijken zal niet voordeelig te zijn.

Wat de heerendiensten betrof, in de conclusie, die de vorige Spr. had getrokken uit den maatregel door den Spr. genomen, moest hij verschillen. Over het algemeen acht hij het onmogelijk, de heerendiensten *geheel af te schaffen*, omdat daardoor het cultuurstelsel zou vallen. Verminderd konden zij wel worden, maar niet afgeschaft.

Tegen[illegible] de Spr. de argumenten door den heer VAN HOËVELL [illegible], over de werkeloosheid des Ministers. Naar zijne bewering, had deze Minister *meer gedaan* dan eenig ander Minister, en *bij uitsluiting* aan de eischen van de Grondwet voldaan.

De heer STOLTE beweert, dat hij immer de afschaffing der bazarregten had afgekeurd; integendeel, reeds in 1839 had hij dit voorstel gedaan, met het bijgevoegde plan, om daarvoor een aequivalent te bezigen. Op het punt der bazarregten stemde hij dus in met den afgev. uit Almelo. Ook omtrent de heerendiensten had hij reeds eenige jaren zijne gedachten op het papier gesteld; en nu inderdaad zag hij volbragt, wat hij destijds reeds had voorgedragen.

De heer HUGENHOLTZ komt nader terug op zijne gemaakte aanmerkingen, en betoogt dat de Min. hem niet goed had begrepen; door te onderstellen, dat hij verward zoude hebben de verledenhandelingen met die, [illegible] voor [illegible].

De heer GROEN VAN PRINSTERER rectificeert eene uitdrukking van den heer VAN HOËVELL, die gezegd had, dat de ministeriële leden gister den Minister van Oorlog hadden verdedigd. Hij beweert, dat zijne partij niet behoort tot de ministeriële leden, vooral niet na de laatste discussiën.

De MIN. VAN KOLONIËN conformeert zich geheel aan de discussien, gisteren over den oorsprong van het Min. gevoerd; en beschouwt die zaak dus geheel als afgedaan.

Op de vragen van den heer VAN HOËVELL antwoordt de Min., dat het aequivalent, ingesteld bij de afschaffing van de bazarregten, over 1852 geraamd is op een bedrag nagenoeg gelijk staande aan de regten der bazars. De raming is stelt een aequivalent daar; de uitkomst zal moeten bewijzen wat daarvan is. Wat betrekking tot de heerendiensten, kan de Min. zich met het betoog van den heer Rochussen vereenigen; zoodat hij ook gelooft, dat die heerendiensten zich moeten bepalen tot de werken van algemeen nut. Wat de gunstige resultaten betreft van den maatregel, in 1849 omtrent de heerendiensten genomen, en waarop de heer VAN HOËVELL gewezen had, de Min. moest opmerken, dat deze alleen betrekking hadden tot de werken in de residentie Soerabaya. Eindelijk betoogt de Min. dat hij wel degelijk aan de voorschriften der Grondwet had voldaan, met uitzondering van eene enkele wet; en dat het zijne schuld niet was, wanneer *ingediende* wetsvoorstellen niet waren *tot wet verheven*.

De heer STOLTE komt nog eens op zijne vroegere rede terug, ten einde de nota over te leggen, die bij in 't jaar 1839 had geschreven, en waarvan boven gesproken is.

De heer SLOET TOT OLDHUIS kan, volgens zijn geweten, zijne stem niet hechten aan eenige begrooting van koloniën, zoolang het bestaande koloniale stelsel en het reglement op het beleid der regering in N. Indie als een donderwolk den hemel van onzen archipel verdonkert. Niettemin brengt hij gaarne hulde aan hetgeen de Min., niettegenstaande deze ongunstige omstandigheden, verdienstelijks heeft verrigt; en vooral juicht hij het toe, dat de Min., heeft verklaard, dat de emancipatie der slaven in principe was vastgesteld.

Overigens vraagt de Spr., 1°.) waarom tot dusver nog niets is bekend gemaakt omtrent het verslag der natuurkundige commissie over de Molukko's, ofschoon — zooals uit des Sprs. ontwikkeling blijkt — de bekendheid met de verrigtingen der Commissie van hoog belang zou kunnen zijn? 2°.) Wat de Minister weet van het gevolg, dat in der tijd gegeven is aan verzoeken tot ontginning van woeste gronden op Java; 3°.) of de Minister door middel van een contract niet zou kunnen afkoopen van den Sultan van Sumbawa, het regt van belastingen te leggen op den in- en uitvoer, aangezien het stelsel van dien Sultan in strijd is met ons mercantielstelsel? 4°.) Of de Min. bedacht wil zijn op eene herziening van het Indische tarief, met het oog op den vermeerderden handel naar en op onze O. I. bezittingen?

De heer VAN HOËVELL komt breedvoerig terug op zijne vroegere rede en bestreed al de argumenten, tegen hem aangevoerd.

De heer MACKAY wijst op het verderfelijke van de opiumpacht en vraagt, of indien die pacht moest blijven bestaan, er geene middelen waren, om de smokkelarij en het al te groote gebruik van den opium te beletten.

De heeren ROCHUSSEN en STOLTE herhalen op nieuw hunne bereids ontwikkelde redeneringen, waarna de Minister van Koloniën, in eene zeer uitgewerkte redevoering, de tot hem gerigte vragen, in substantie aldus beantwoordt. Ten aanzien van de werkzaamheden der natuurkundige commissie voor de Molukkos was het hem niet gelukt, in het departement eenig belangrijk document te vinden. Hij had nu naar Java geschreven: maar daarop was nog geen antwoord ontvangen.

Betrekkelijk de aanvraag tot ontginning der woeste gronden in de Preanger regentschappen moet hij verklaren, dat daarin niet kon worden bewilligd. Waar het evenwel geschieden kon zou de Regering den afstand van woeste gronden ondersteunen.

Het waren onmogelijk nu reeds antwoord te geven op hetgeen verlangd werd, dat ten aanzien van den Sultan van Sumbawa werd ondernomen; de Min. zou er echter zijne aandacht aan wijden. Het onderwerp betrekkelijk de wijziging en vermindering der tarieven achtte de Min. zoo ingewikkeld, dat men daarmede slechts voorzigtig te werk mogt gaan; maar ook deze zaak werd door de Regering niet uit het oog verloren.

De opiumpacht, de Min. erkent het, was aan groote bezwaren onderhevig; maar de opheffing zou niets toebrengen tot de zedelijkheid op Java, integendeel om het gebruik van den opium te doen vermeerderen, weshalve de Regering van dat middel tot inkomsten niet kon afzien. Evenwel werden én worden nog al de middelen, die onder het bereik lagen, aangewend, om het gebruik zoo veel mogelijk te matigen; zooals dan in de laatste 12 jaren het verbruik is afgenomen.

De heer SLOET zegt dat de Minister van Kolonien in stede van naar Indie te schrijven, had behooren zich te rigten naar Leiden, omdat Spr. meent dat een der hoogleeraren lid zelf van de bedoelde natuurk. commissie, in het bezit is van de verlangde verslagen.

De algemeene discussiën alsnu gesloten zijnde, werden de artikelen van het XI hoofdstuk aangenomen en het hoofdstuk zelf met 54 tegen 7 stemmen.

TEGEN stemden de Heeren: Strens, Sloet, Storm, van Hoëvell, Hugenholtz de Lom de Berg en Zijlker.

Bij art. 2 dringt de heer HEEMSKERK er op aan, dat men aan het kostbare Indische archief te Amsterdam geve eene andere en betere plaats. De MINISTER erkent de gegrondheid van het verzoek, maar geeft tevens de moeijelijkheden op, dus in Amsterdam daarin te voorzien. Intusschen zal hij [illegible] wensch te voldoen.

Hoofdstuk XII der Staatsbegrooting (*Onvoorziene uitgaven*) wordt daarna met algemeene (61) stemmen aangenomen.

Aan de orde is thans de discussie over de *Wet op de Middelen*, die echter wordt uitgesteld op Maandag ek. ten 11 ure.

's Gravenhage, 10 December.

Z. M. heeft benoemd tot secretaris van de Algem. Rekenkamer, in plaats van den heer J. A. de Visch Eijbergen, overleden, den heer D. P. van Hoogenhuijze, thans hoofdambtenaar met den personelen titel van referendaris bij hetzelve collegie.

Wij vernemen, dat de heer Belgrado, chargé d'affaires van het Pauselijke Hof bij dat van Nederland, eerlang deze zijne betrekking met eene andere zal verwisselen.

Uit GOUDA wordt ons berigt, dat ook uit die stad aan de Tweede Kamer is ingezonden een adres van adhaesie aan het voorstel der negen mannen, dat door een groot aantal kiesbevoegde inwoners is onderteekend.

* Z. M. heeft, bij besluit van gisteren, den heer Mr. H. Provó Kluit, burgemeester van Amsterdam, benoemd tot raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden.

* Z. M. de Koning is heden morgen ten zes ure uit de residentie naar het Loo vertrokken; HD. zal vermoedelijk 8 à 10 dagen aldaar verblijven.

* Gisteren middag heeft er ten Hove groot diner plaats gehad, dat door H. M. de koningin, HH. KK. HH. prins en prinses Frederik, werd bijgewoond en waarop genoodigd waren, HH. Exc. de Ministers, de voorzitter en de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, benevens den voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de heer Staatsraad Directeur van 's Konings kabinet.

Op den 6den dezer had bij het dorp Westervoort, nabij Arnhem, een vreesselijk ongeluk plaats. Bij de behandeling eener schroef aan eene tot opvoering van water dienende locomotief, werd het hoofd van een Engelschman, werkzaam aan het bouwen van de spoorwegbrug over den IJssel aldaar, letterlijk verbrijzeld, welk ongeluk ook bijna aan een der opzigters ware overkomen.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken te Zwolle, heeft zich insgelijks tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal gewend, met een adres van adhaesie aan het voorstel der 9 leden, voor zoo verre betreft de afschaffing van het tonnegeld.

In de *Staats-courant* van den 3den Junij jl. werd gewaagd van de, in 1855 te Parijs te houden algemeene tentoonstelling van voortbrengselen van landbouw en nijverheid.

In het begin van dezelfde maand hebben Directeuren der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid te Haarlem, bij rondgaanden brief, de verschillende departementen dezer maatschappij op die tentoonstelling opmerkzaam gemaakt en hun uitgenoodigd, alles in het werk te stellen, wat de verzending van waardige voorwerpen kan bevorderen. Gelijktijdig hebben zij de departementen, in welker ring kamers van koophandel en fabrieken zijn, verzocht, zich tot die kamers te wenden, om de zaak te bevorderen en daartoe met de maatschappij te willen medewerken.

Later is door de maatschappij eene hoofdcommissie benoemd, die onder goedkeuring en ondersteuning der Regering zich met de voorbereidende maatregelen en later met de regeling en leiding van een en ander zal belasten.

De commissie is zamengesteld uit de heeren:

C. J. Glavimans, directeur der maatschappij te Rotterdam; IJ. D. C. Suermondt, te Utrecht, en mr. W. J. C. van Hasselt, te Amsterdam.

Bovendien zijn de departementen der maatschappij door directeuren uitgenoodigd tot het benoemen van subcommissien, die zich met de hoofdcommissie in verband zullen stellen, om de zaak allerwege te bevorderen.

Aan directeuren is door den Minister van Binnenlandsche Zaken te kennen gegeven, dat de Regering bereid is, hunne verdere pogingen te ondersteunen door eenige bijdrage, wanneer deze blijkt noodig te zijn boven de bijzondere giften, welke directeuren bij hunne circulaire van 7 Junij jl. te regt van de belanghebbenden hier te lande bij de aangekondigde tentoonstellingen te gemoet zien.

Hierbij is in het meervoud gesproken, dewijl de zaak zich te Parijs niet heeft blijven bepalen tot voortbrengselen van *Landbouw en Nijverheid*, maar het plan der tentoonstelling later tot de *Schoone kunsten* is uitgebreid.

Het maakt nog een punt van overweging uit, hoedanig de belangen in beide, opzigten van wege de Nederlandsche Regering te Parijs zullen worden voorgewoordigd.

Directeuren te Haarlem zijn uitgenoodigd inmiddels, waar het hun hier te lande gepast voorkomt, hunne goede diensten te blijven bewijzen.

Later heeft, op aanzoek der Regering, de vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerksnijverheid in Nederland, waarvan het hoofdbestuur onder voorzitting van den heer mr. A. G. C. Alsche, te 's Gravenhage gevestigd is, zich bij de van wege de Haarlemmer maatschappij benoemde hoofdcommissie aangesloten, tot eindé gezamenlijk voor het opgegeven doel, ten nutte der Nederlandsche nijverheid, werkzaam te zijn.

Volgens ontvangen berigten heeft men in Frankrijk, wat de tentoonstelling van voortbrengselen van *Landbouw en Nijverheid* betreft, besloten, namelijk dat ook de in dat Rijk geprohibeerde goederen zullen worden toegelaten; maar ook dat, na sluiting der tentoonstelling, die goederen, naar de keuze der inzenders, vrij van regten weder uitgevoerd, of wel binnen 's lands gesleten zullen kunnen worden tegen betaling van een regt van 30 pct. der waarde. (*St. Courant.*)

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

In uw N°. 162 hebt gij mijn betoog opgenomen, dat de accijns op het vleesch, bij de tegenwoordige gesteldheid van zaken, als premie van uitvoer in meer dan dubbele mate nadeelig werkt, omdat hij geheven wordt naar de waarde. Is het daarbij aangevoerde volkomen waar, zoo als ik meen te mogen vertrouwen, dan geloof ik geregtigd te zijn tot het beweren, dat de Regering en Vertegenwoordiging het voorstel tot afschaffing van den accijns niet kunnen verwerpen, zonder eene verantwoordelijkheid op zich te laden, waarvan zij zich moeijelijk zullen kunnen kwijten. Hunne handelwijze zou dan niets meer of minder zijn dan een antwoord op de vele en regtmatige klagten over de buitengewoon hooge vleeschprijzen, hetwelk inderdaad dus zou luiden: « Wij willen niet alleen geene beschermende of belemmerende verordeningen, die door de Staathuishoudkunde gewraakt worden; maar ook geen *« laissez faire »*, dat zij aanbeveelt; en niets hoegenaamd zelfs, dat van wege het Staatsbestuur zou kunnen gedaan worden, om den drukkenden last te verligten. Neen, in weerwil van uwe klagten, in weerwil van de gegrondheid daarvan, en in weerwil van alle regeringsbeginselen, willen wij den uitvoer blijven bevorderen, en te meer bevorderen naarmate de prijs van het vleesch hier te lande stijgt. »

Zulk een antwoord aan de natie, aan dat gedeelte voornamelijk gegeven, hetwelk den nijveren middenstand uitmaakt, en vroeger gewoon was, het vleesch onder zijne dagelijksche behoeften te rangschikken, doch nu reeds in niet onbelangrijke mate zich daarvan verstoken ziet, zou inderdaad weinig passen in den mond eener constitutionele regering en wel niet geschikt kunnen zijn, om achting en vertrouwen in te boezemen. Bij de gegevene gesteldheid van zaken, hebben de ingezetenen voor het minst het regt te vorderen, dat de tegen alle regeringsbeginselen aandruischende uitwerkselen der wet ten spoedigste ophouden. Had alles zijnen gewonen loop, ware het vleesch op matigen prijs, dan misschien zou de wederspraak, op heilzame maatregelen van anderen aard gegrond, ingang kunnen vinden. Doch nu het dierlijk voedsel bovenmatig duur is, nu alle andere voedingsmiddelen insgelijks zeer hoog in prijs zijn, nu eene wet te laten bestaan, die, naarmate het vleesch in prijs stijgt, den uitvoer daarvan bevordert en dus de duurte doet toenemen, dat zouden zij, die de treurige gevolgen daarvan dagelijks ondervinden, geen staatsbeleid, geen wijze voorzorg kunnen heeten; dat zou in hun oog voor het minst zijn vermetelheid of roekeloosheid, zoo niet verdrukking. En dat zou het te meer, omdat, zoo als overvloedig èn in de Memorie van Toelichting tot het ontwerp der negen mannen, èn in andere geschriften is aangetoond, het bedrag van den accijns op het geslagt niet vereischt wordt, om de geraamde uitgaven te bestrijden; en omdat daarenboven *de Natie aan de geschiedenis onzer belastingen het regt ontleent op vermindering daarvan, bij den toestand, waarin de finantien des rijks thans verkeeren.*

Ook dit laatste valt niet moeijelijk te bewijzen.

We hebben niet alleen belastingen; maar we hebben daarenboven Rijksopcenten. Deze zijn, zoo als de naam reeds aanduidt, oorspronkelijk buitengewone middelen, om in buitengewone behoeften te voorzien. In hunnen oorsprong en bestemming ligt derhalve de verbindtenis en verpligting, om ze op te heffen zoodra en in zooverre ze niet meer ter bestrijding der behoeften vereischt worden, dat is: voor zoo veel (gelijk thans) de inkomsten des Rijks de uitgaven overtreffen en het niet ongegronde vooruitzigt op eene bestendiging van dien toestand geopend is. Weinig of niet schijnt daarop gelet te worden; en toch valt het niet te ontkennen, dat die verpligting bestaat en thans vooral behoort te worden nageleefd.

Er is een tijd geweest van duisternis en verwikkeling in onze finantien. In dien tijd werden toezeggingen gedaan, uitzigten geopend, verbindtenissen aangegaan, maar niet vervuld, minder welligt uit achteloosheid en nog minder met opzet, dan wel door het volgen eener staatkunde, die niet alleen het vermogen miste, om de middelen tot vervulling te scheppen; maar zelfs die middelen, waar ze, haars ondanks, aanwezig waren of ontstonden, ongebruikt liet of vernietigde. Die tijd is, gelukkig! voorbij, dank zij hun, die den moed hadden den Augiasstal te zuiveren, en dank zij der Natie, die hunne pogingen zoo krachtig heeft geschraagd. Openbaarheid, orde en beleid zijn in de plaats getreden en de schatkist oogst er sinds eenige jaren de weldadige vruchten van in. Zal men desniettemin ook nu ontrouw worden aan hetgeen regt en billijkheid hebben opgelegd? Wie het waagde zou zelfs de vroegere verontschuldiging van onvermogen, hoe dan ook ontstaan, niet kunnen inroepen.

[illegible]waardig, voorzeker, is de bedoeling, om het overschot van de dienst tot vermindering van onzen rentelast aan te wenden. Zij verdient bijzondere aanbeveling als een voornaam middel, om de huishouding van den Staat op een duurzamen effen voet te brengen en tevens meer middelen tot bevordering der nationale belangen beschikbaar te hebben. Maar zij is daarom evenwel niet onvoorwaardelijk goed te keuren. De regering heeft dit zelf erkend door de begrooting met uitgaven, welke zij in het belang des Rijks noodig achtte, te verhoogen en alzoo het batig slot, dat tot rentevermindering zou kunnen worden aangewend, te verkleinen. Evenzoo zou gewis niemand goedkeuren, dat, om het overschot op de dienst te vermeerderen en publieke schuld te kunnen delgen of verwisselen, wettige verpligtingen jegens derden niet werden nageleefd. Maar zal dan ten aanzien van eene verbindtenis jegens de natie geoorloofd zijn, wat ten opzigte van eene verbindtenis jegens de schuldeischers niet geoorloofd is? Is de eene minder heilig dan de andere?

Daarbij komt de drang van het oogenblik, die in verdubbelde mate noopt tot de overweging: »quid ferre recusent, quid valeant humeri.« Onder de deskundigen zijn het, zoo als bekend is, geene vragen meer of de arbeidende klasse voor hare physieke en morele welvaart, meer dierlijk voedsel noodig heeft, en of in de vervulling dier behoefte een bolwerk te zoeken is tegen de verspreiding der vreesselijke ziekte, welke ons dezer dagen weder heeft geteisterd. Wie durft, wanneer die volksramp, zooals te verwachten is, ons, spoedig welligt, weder zal treffen, de verantwoordelijkheid op zich nemen van niet alles gedaan te hebben wat, ik zeg niet eens: mogelijk was, maar wat voor de hand lag *om* haar af te weren of althans te verminderen?

Gij stelt u voor belangrijke uitgaven te doen tot herstel van het Indische muntwezen? Verre van ons, dat wij dit herstel zouden afkeuren. Maar is het meer noodig dan het herstel der gelegenheid tot het erlangen van een onontbeerlijk voedsel? Gij brengt op de begrooting aanzienlijke sommen voor onderhoud van bestaande of aanleg van nieuwe werken, die toekomstige welvaart moeten aanbrengen. Kunt ge dan zonder inconsequentie het offer weigeren, dat voor het tegenwoordig en dadelijk welzijn der natie volstrekt gevorderd wordt?

En men werpe hier niet tegen, dat door de vermindering der opcenten op de onderscheidene belastingen het beoogde doel niet bereikt kan worden; want die vermindering zou zich oplossen in eene mindere opbrengst, en waar van deze sprake is, daar kan het wel niet twijfelachtig zijn of aan de zoodanige de voorkeur gegeven moet worden, die met gelijke middelen de meeste bate voor de natie oplevert. In den oorsprong en de bestemming der opcenten ligt bij onzen tegenwoordigen finantiëlen toestand de verpligting tot gedeeltelijke vermindering van lasten; de natie zal zich niet beklagen en niet kunnen beklagen, wanneer de vervulling dier verpligting verwezenlijkt wordt, o. a. in de afschaffing van den accijns op het geslagt.

Doch er zijn andere tegenwerpingen. Het voorloopig verslag bevat er in menigte, zóó vele en zóó bijzondere zelfs, dat het niet zou mogen bevreemden, wanneer de beschuldiging van »politieke demonstratie«, tegen het ontwerp ingebragt, op het voorloopig verslag terugviel. Ik laat gaarne aan « de negen mannen » de taak der beantwoording over. Alleen een paar opmerkingen, die met het hiervoren gezegde meer regtstreeks in verband schijnen te staan, mogen hier nog eene plaats vinden.

Het grootste gedeelte der « bedenkingen en bezwaren » is gegrond op sterk gekleurde mogelijke gebeurtenissen, die voor het minst onzeker zijn. — Daar tegenover stel ik de noodlottige uitkomst, die, naar de lessen der ervaring, ons zeker te wachten staat, wanneer het voorstel verworpen wordt.

Het doel, zegt men, zal niet bereikt worden; de vleeschprijzen zullen niet verminderen. — Mijn antwoord is: het betoog dezer stelling valt voorzeker niet moeijelijk, wanneer men b. v. (zie § 9 van het verslag) de kosten van vervoer enz. niet in rekening brengt, waar ze in 't nadeel zouden pleiten, en onmiddellijk daarop wel laat gelden, waar ze den bestrijders voordeelig zijn. Bovendien zijn de gronden voor het tegenovergestelde gevoelen, van talrijke zijden aangevoerd, volstrekt niet wederlegd, en steunt ook die stelling grootendeels weder op eene bloote en zelfs zeer onwaarschijnlijke eventualiteit. Doch aangenomen zelfs, dat zij door de uitkomst bewaarheid werd, dan zou ten minste de aanneming van het voorstel ten gevolge hebben, dat de regering en de Kamers gevrijwaard waren voor de beschuldiging, dat zij niet hadden gedaan wat in haar vermogen was om het kwaad te keeren.

Eindelijk heeft men ook beweerd, dat niet de minvermogende, maar de gegoede klasse het voordeel van den maatregel ondervinden zou, omdat alleen deze laatste vleesch eet. — Hierop vraag ik: Meent gij, dat de mingegoede arbeidzame klasse alleen uit liefhebberij of tegenzin weinig of geen vleesch gebruikt? Zoo zij het vroeger niet deed, was het geen gevolg van [illegible]? Zoo zij het later evenmin deed, werd het haar niet belet door den hoogen prijs? Meent gij genoeg gedaan te hebben wanneer gij dien toestand bestendigt? Of is het pligt, het vleesch verkrijgbaar of meer verkrijgbaar te stellen voor hen, die het te voren in het geheel niet of niet genoegzaam bekomen konden? Behelpen tegenwoordig niet velen zich met minder gewigt of mindere gehaltes, die te voren meer of beter gewoon waren, of bij vermindering van prijs tot gebruik daarvan zouden overgaan? En zou dit niet weder een gunstigen invloed uitoefenen op de gelegenheid tot verkrijging van de mindere soort voor den mingegoede?

Ten slotte nog dit: Indien al wat voor het voorstel en tegen de bedenkingen en bezwaren reeds is en nog zal worden aangevoerd, de regering en de Kamer niet kan overtuigen, waartoe mag het leiden? Tot eene geheele verwerping van het voorstel? De gevolgen, die daarvan voorspeld zijn en althans daaruit kunnen voortvloeijen, en de strijd, die thans gevoerd wordt, gedoogen het niet. Er blijft derhalve dan alleen over wat eene pligtmatige behoedzaamheid voorschrijft, dat is, het belangrijke pleit door de ervaring te doen beslechten en het voorstel voorloopig te veranderen in eenen tijdelijken maatregel.

Schiedam 7 Dec. 1853. P.

Laatste Berigten.

Z. M. heeft den kommandant van het huis van sluiting en tuchtiging te Leeuwarden, M. Hoek, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend, en is voorts in diens plaats benoemd A. S. van Geldrop, gepens. kapitein, met rang van majoor.

Z. M. heeft benoemd: tot raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden mr. H. Provó Kluit, thans burgemeester van Amsterdam; tot substituut-officier bij de arrondissements-regtbank te Zutphen, jhr. mr. H. ridder van Rappard, thans substituut-officier bij de arrondissements-regtbank te Tiel, en tot substituut-officier bij de arrondissements-regtbank te Groningen, mr. W. Wichers, thans regter in de arrondissements-regtbank te Appingadam.

Z. M. heeft tot lid van de te zaam gestelde Staatscommissie, tot het onderzoeken der algemeene rekening, aantoonende de hoegrootheid der koloniale remises in goederen en geld en het gebruik daarvan gemaakt gedurende [illegible] benoemd de heer G. S. G. baron van Fridagh, lid van de Algemeene Rekenkamer, in plaats van den heer Mr. S. P. van Idsinga, sedert overleden.

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der Hervormde gemeenten: van Blaauwkapel, onder de classis van Amersfoort, op J. H. Gunning, candidaat bij het provinciaal kerkbestuur van Utrecht; van Ter Neuzen, onder de classis van IJzendijke, op H. Rietveld Creyghton, predikant te IJsselmuiden.

Heden zijn de kantoren van den Rijkstelegraaf, langs de Belgische lijnen in verbinding gesteld met de Fransche kantoren te Cherbourg en Maus en met dat te Samaden, in het Zwitsersche kanton Graubunderland.

Voor het overbrengen van een enkelvoudig berigt is verschuldigd:

	te Dordrecht, 's Gravenhage en Rotterdam.	te Amsterdam, Arnhem en Utrecht.
naar Cherbourg of Maus	8.40 gl.	9.60 gl.
〃 Samaden	19.80 〃	12.00 〃

Het Oostenrijksche telegraafkantoor te Lovrin is opgeheven.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 10 December 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	61 7/8 3/4 15/16			
Dito Certificat.	3	73 7/8 4 15/16	*Hope* 1798/1816	5	104 3/4
Dito dito	4	93 1/8 1/4	Dito 1828/1829	5	103
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito Dito	4 1/2	94 3/4 7/8
Hand.-Maats.	4 1/2		Dito *Hope*	4	89
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	87 5/8
Certificaten	2 1/2		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild.*	2 1/2		Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	21 15/16 22	Obligatien	4	82
Dito Buitenl.	3	45 5/16 3/8	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	41 13/16 7/8	Metalliek	5	76 3/4 77
Bew. Sp. Com.		5 1/2	Dito bet. Amst.	5	91 1/2
Amort. Schuld.			Dito letter B	5	91 1/2
Portugal.			Dito 1847	2 1/2	39 3/4 7/8
Londen [illegible]	5	36 7/8 7 7/8	Dito 1851/1852	2 1/2	39 3/4 7/8
Dito Uitgest.	4				

Mexic, te Londen, 3 pct. $23\frac{1}{8}$; dito Onb. 23, $\frac{1}{16}$; Gren., te Londen, p. s. 100 $2\frac{1}{2}$ pct. $21\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$; dito Onb. $21\frac{1}{2}$; dito Uitg. $8\frac{3}{16}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 68.

Bij vrij levendigen handel waren heden zoo voor Hollandsche als vreemde effecten hooger prijzen te bedingen, welke vooruitgang toe te schrijven is aan de hoogere Londensche noteringen.

FRANKFORT, Vrijdag 9 Dec. 5 pct. Metal. 81; Bankactien 1388; Loten fl. 250 119; Spanje 1 pct. $22\frac{1}{8}$; dito 3 pct. $41\frac{3}{4}$; Texas Loten $8\frac{3}{8}$; Wissel op Weenen $103\frac{1}{4}$; dito op Amsterdam $100\frac{7}{8}$.

De beurs was op nieuw algemeen williger, inzonderheid ten opzigte der Oostenrijksche fondsen.

Wissel op Weenen hooger.

LONDEN, Vrijdag 9 December. Consols op t. $95\frac{1}{2}$; Mexico N. 3 pct. 25; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 70; Grenada 2 pct. 22; dito Uitg. $8\frac{1}{4}$; Port. 4 pct. 42; Spanje 1 pct. $22\frac{1}{2}$; Buitenl. 3 pct. 47; Rusland $4\frac{1}{2}$ pct. $98\frac{5}{8}$; dito 5 pct. $112\frac{1}{2}$.

PARIJS, Vrijdag 9 December. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. ex c. 102.[illegible] dito 3 pct. op t. 76.20; Spanje binn. 3 pct. 43; dito 1 pct. $22\frac{1}{4}$; N. Metall. $92\frac{1}{2}$.

WEENEN, Vrijdag 9 December. Metal. 1852 5 pct. [illegible] dito lett. B $110\frac{1}{2}$; N. Bankactien 1366; Lomb. Ven. [illegible] Zilver $15\frac{1}{4}$; Wissel: Londen 11.18; Parijs 136.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON te 's Gravenhage.